

MM_C

MŐCSÉNYI MIHÁLY CENTENÁRIUM

A Centenáriumi Év programja

MÖCSÉNYI MIHÁLY

(1919. NOVEMBER 9. – 2017. SZEPTEMBER 14.)

TÁJÉPÍTÉSZ, PROFESSOR EMERITUS,
AKADÉMIKUS MUNKÁSSÁGA

Möcsényi Mihály igazi polihisztor volt, talán egyike az utolsóknak; itthon és külföldön is ismert, sőt elismert tudós professzor, aki több mint 75 éven át lendítette a tájépítészeti szakterületi fejlődését és építette a magyar tájépítészeti iskolát. Sok mindent előre látott, s a szerint lépett, ha még oly sok akadályt is gördítettek elé. S az idő mindig őt igazolta. Ennek a kitarító, makacs fejlesztő munkának az eredménye, hogy 1992-ben, reaktivált professzorként és a Kertészeti Egyetem rektoraként kezdeményezte és sikerre vitte az önálló Tájépítészeti Kar megalapítását. A Budai Campushoz és a Rerrich Bélától, Ormos Imrétől örökölt iskolához mindvégig hű maradt, annak megtartásáért, fejlesztéséért minden követ megmozgatott. Kétségtelen, hogy a Kar alapítása a tájépítész szakma hazai fejlődése szempontjából döntő fontosságú lépés volt.

Möcsényi sokoldalú tájépítészeti munkássága egy kivételesen színes egyetemi és önképzésre épült. 1938-ban a Kertészeti Akadémián kezdte meg tanulmányait, ahol Ormos Imre hamar felfigyelt a tehetséges tanítványra. A szoros 'mester - tanítvány' kapcsolatnak köszönhetően biztos tudásra tett szert, amit később újabb és újabb egyetemi tanulmányokkal bővített és erősített. Erdélyi katonai szolgálata során ismerte fel, hogy szakmánk akkor tud igazán az emberek javára válni és valóban érvényesülni, hogyha kilép a kertek, parkok, a települési közterületek zöldfelület-rendezési feladatköréből, és nyit a településen túli táji, térségi, regionális lépték felé.

Az erdélyi és a morva hadszíntéren töltött katonaevek után - a bevonulás előtt Ormos professzortól kapott aján-

lattal élve - belépett a Kertészeti Akadémia Kertművészeti Tanszékére tanársegédnek. Ormos Imre biztatásának és támogatásának köszönhetően az Akadémián kezdett tanulmányait tervszerűen folytatta, fokozatosan építve fel a tájépítészeti széleskörű tudományos kitekintését és gyakorlati kompetenciáját. Az ő több évtizedes („life long learning”) tanulmányai hozták létre azt a szakmai és tudományos palettát, amit ma tájépítésztként ismerünk, a maga sokszínűségében, komplexitásában.

A szocialista Magyarország erőltetett iparfejlesztése, a súlyos háborús lakásállomány-vesztés pótlásának igénye új lehetőséget jelentett az akkor még alig ismert szakma számára. A hazai tájak és a gazdasági szerkezet adottságaihoz nem igazán illeszkedő, a tervgazdasági tervezés által uralt fejlesztés kiszigerelte a tájainkat. A tájváltozási folyamatokat és a szükségszerű, ill. célszerű tájépítészeti feladatokat felismerve Möcsényi kezdeményezte a tájrendezés, tájvéde-

lem, regionális tervezés, területrendezés, környezetvédelem tárgyak bevezetését a tájépítészet oktatásába. A nagy lendülettel folyó lakásépítési program, a városi tájépítészeti munkák zöldfelületi, környezetrendezési tervek sokaságát hozták a szakma számára. A feladatok léptékbeli és funkcionális változatossága a tudásbázis bővítését igényelte. Mőcsényi jól látta ezt, s személyesen vállalta fel a tudományterületi, szakterületi „kalandozást”. Mindannyiunk számára példát adhat az általa felvállalt tanulmányok sokasága. Leckekönyvei, oklevelei 36, vizsgával zárt egyetemi szemesztert – teljes körű, vagy részképzéses, ill. magánhallgatói tanulmányi félévet – igazolnak, többek között ökonómiai, építészeti, városgazdasági, művészettörténeti, muzeológiai és esztétikai képzések keretében.

- Egyetemi doktori oklevelet a Kertészeti Főiskolán (1958) és a BME-n (1968) szerzett. Kandidátusi disszertációját 1962-ben,

- akadémiai doktori disszertációját 1993-ban védte meg. (Mőcsényi Mihály: Tájépítészeti munkásságom. MTA doktori disszertáció. Budapest, 1993.)

Szakmapolitikai munkásságának kiemelkedően fontos korszaka volt az IFLA Nagytanácsban betöltött szerepe. Két cikluson át elnökhelyettesként, 1986-tól elnökként Magyarország, s ezzel együtt a vasfüggöny mögötti keleti tömb tájépítészeinek IFLA integrációját készítette elő, s valósította meg. Az 1988. évi bostoni XXV. kongresszuson a megnyitó beszédet Sir Geoffrey Jellicoe tartotta; az IFLA alapítója így köszöntötte az IFLA soros elnökét: „...amikor azt hallottam, hogy Önt elnökké választották, a szívem örömtől dobbant.

„Kérem... Uram, képviselje a vasfüggönyön túl még szunnyadó IFLA szellemet, fohászkodunk, hogy ez a szellem életre keltve beteljesítse azokat a reményeket, törekvéseket, amelyeket negyven évvel ezelőtt Cambridge-ben fogalmaztunk.”

Munkásságát számos magyar és nemzetközi díj és kitüntetés méltatta: Hild János díj (1986), Ormos Imre emlékérem (1988), Tessedik Sámuel díj (2000), Széchenyi díj (2000), Eötvös József-koszorú (2003), A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje /polgári tagozat/ (2009), IFLA Nagydíj, Sir Geoffrey Jellicoe Award of Excellence in Landscape Architecture (2012), Ezüst Corvina (2012), ECLAS Outstanding Life Award (2012), Cziráky Margit díj (2013), Kosuth-díj (2014), MMA tiszteletbeli tag (2015).

Oktató és iskolafejlesztő munkája mellett Mőcsényi kutatásai, módszertani fejlesztései a kertépítészeti és a táji léptékben is korszakosnak tekinthetők. Több évtizeden át, már-már megszállottan kutatta Fertőd-Eszterháza műemléki együttesének történetét, kultúrtörténeti jelentőségét, és irányította a barokk tájépítészeti együttes megújításához szükséges koncepcióalkotást. Publikálta az Esterházy „Fényes” Miklós által létrehozott barokk műegyüttes kutatásának eredményeit; levéltári és falfeltáró kutatásai Eszterháza építésének eddig ismeretlen, a reneszánszig visszanyúló korszakait tárták fel. Az Eszterháza-kutatások lényegében a tájépítészet teljes spektrumát felölelik, a kertépítészettől, kertművészettől a tájléptékű alkotásig és tájfejlesztésig.

Szakmai és közéleti tevékenységében mindvégig meghatározó szerepet játszott a tájépítészeti iskola, a Budai Campus megtartása, fejlesztése.

1. A Mőcsényi életmű feldolgozása, a Centenárium Év előkészítése

Mőcsényi Mihály életművének, tudományos és alkotói hagyatékának feldolgozását a „Mőcsényi 100 Kutatócsoport” (Bardóczi Sándor c. egyetemi docens, Dr. Gerzanics Anna - mária CSc tájépítész, Dr. M. Szilágyi Kinga CSc, DLA egyetemi tanár) 2018 novemberében kezdte meg. A Professor balatongyöröki és budai „otthoni” archívumainak, a Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kar kerttörténeti archívumának dokumentálása, feldolgozása és rendszerezése - a kutatócsoport vezetésével, a Kar és a szakmai közösség aktív részvételével - 2019-ben készülhet el.

Mőcsényi Mihály hazai és nemzetközi úttörő tevékenysége a tájépítészeti diszciplína megalapozásában, fejlesztésében, kiterjesztésében mind hazai, mind nemzetközi téren kiemelkedő jelentőségű. Tervei, itthon és külföldön megvalósult parkjai, kertjei és városi terei, környezetrendezési, tájépítészeti és elméleti munkái, kertművészet-történeti és ökológiai kutatásai, nemzetközi és hazai szakmapolitikai törekvései, tanári munkássága mozaikokban hever előttünk. Professor úr hagyatéka töredékes és feldolgozatlan: csaknem egy évszázadot felölelő élete során ugyanakkor olyan maradandót alkotott, amely bemutatásra, rendezésre, értékelésre érdemes.

Az életmű összegzése, a művészet- és tudományelméleti feldolgozás célja egy monografikus tanulmánykötet összeállítása, amelynek szerkesztését és írását a kutatócsoport végzi. A szellemi örökséget bemutató könyv - Mőcsényi Eszszék - 'Fehéren - Feketén' - a professor szakterületi, alkotói, tudomány- és oktatásfejlesztési munkásságát 24 témakörben, esszében tárgyalja. A kutatócsapat a könyv szerkesztését, meghatározó fejezetek írását vállalta, s összefogja az életműhöz kapcsolódó kép-, terv- és iratanyag feldolgozását, digitalizálását, katalogizálását az MM_C programjaihoz és a további kutathatóság érdekében.

Költségterv:

Tervrajzok, fotók szkennelése, digitalizálása	200 000 Ft
Digitalizálás, archiválás, levéltári és könyvtári rendszerezés	400 000 Ft
Esszé kötet kiadása (500 példány)	
szerkesztés, lektorálás,	500 000 Ft
tördelés, tervezés	600 000 Ft
nyomdai költségek	1 800 000 Ft
Angol nyelvű összefoglaló fordítás	350 000 Ft
Összesen	3 850 000 Ft
Összesen bruttó	4 735 500 Ft

2. Szoborállítás Mőcsényi Mihály tájépítész professzor tiszteletére

A Budai Campus arborétumában, a Ménesi úti Felső-kertben az 1970-es években kezdtek meg az egyetem neves személyeinek megőrkítő szoborkert kialakítását. Itt található, többek között, Mőcsényi professzor mentorainak, tanárainak szobra: Mohácsy Mátyás (1977), a Lippay Jánosnak emléket állító 'Posoni kert' könyv (1982) és Ormos Imre (2003) szobra. Ebben a méltó környezetben

kaphat helyet a Mőcsényi-szobor is. A bronz mellszobor alkotója Dinyés László 2015-ben elhunyt szobrászművész, aki nagy tisztelője volt Professzor úrnak. A szobrot ajándékképp készítette. A szobor a család otthonában van, de a szobrászművész özvegye és örököse engedélyezte az újraöntést. Az öntést ugyanaz az a bronzöntőmester vállalja, aki rendszeresen dolgozott Dinyés Lászlóval. A szobor fehér mészkő posztamensre kerül. A szoborkert rendezése, előkészítése a Budai Campus és a Kar feladata.

Költségterv:

	500 000 Ft
Bronzszobor öntése, posztamens	1 600 000 Ft
	300 000 Ft
	2 400 000 Ft
	2 952 000 Ft

3. Nemzetközi Tudományos Konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

Az MTA Kertészet- és Élelmiszertudományi Bizottság Tájépítészeti Albizottsága, együtt a SZIE Tájépítészeti és Településtervezési Karral, nemzetközi tudományos konferencia keretében kíván méltó módon megemlékezni Dr. Mőcsényi Mihály tájépítész professzorról.

Mőcsényi professzor hatalmas és szerteágazó életműve előtt tisztelegve a tervezett nemzetközi konferencia a 20. század második felének és a kortárs időszaknak a hazai és nemzetközi tájépítészeti kívánja elemezni, értékelni. Professzor úr munkásságnak két nagy témakörét, a kertművészeti, alkotói, tervezői munkásságát és a tájépítészeti, tájtervezési szakterületen végzett fejlesztői és tudomány-szervezői tevékenységét alapul véve, neves nemzetközi és hazai előadók mutatják be és értékelik e tudományág és szakterület fejlődését:

- I. A késő modern kertépítészeti, tájépítészeti örökség helye, értéke a kortárs tájépítészetben / Heritage of late modern landscape architecture in contemporary profession and life
- II. A tájszemlélet sokszínűsége és a tájfogalom alakulása Európában / Diversity of landscape concepts and the evolution of European landscape definitions

Főbb témák:

- Urban public squares in Wien - Rationalism and Functionality in Mőcsényi's urban open space design / Városi közterek és parkok Bécsben - Mőcsényi bécsi kertépítészeti munkái a ráció és a funkció jegyében
- Landscape heritage of late modern landscape design - The European context / A késő modern európai tájépítészeti örökség
- National values of late modern landscape architecture in Hungary: Mőcsényi's public parks - Landscaping for aesthetic values and for functionality
- Mőcsényi and the „European gardens” - Reconstruction of the Hungarian National Garden in Hamburg; The role of international garden exhibitions in the development of European landscape architecture
- The European Landscape Convention and the Landscape Prize - from Theory to Communication and Practice
- Landscape Convention in Hungary - Past, Present, Future
- Főbb irányok a tájértelmezés történeti és nyelvterületi sokszínűségében / Main conceptual directions in the historical and linguistic diversity of landscape approaches)
- Eszterháza barokk tájegyüttese Mőcsényi Mihály kutatásai tükrében - A vadászkastélytól a barokk vadásztájjig

A nemzetközi és hazai előadók felkérése folyamatban van, a két fő témakörben a következő előadókkal és szervezetekkel folyik az egyeztetés:

- Maguelonne DEJEANT-PONS, *Council of Europe*;
- Prof. Richard STILES, *TU Wien*,
- Michael JACOB, *HEPIA - School of Engineering, Architecture and Landscape - Geneva*
- IFLA
- ECLAS
- Sci_LA - MTA Tájépítészeti Albizottság
- Tájépítészeti és Településtervezési Kar
- ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság

A konferencia helye és időpontja:

2019. december 2. 10.00 - 16.00 - MTA Felolvasóterem

Költségterv:

Négy külföldi előadó szállás és útiköltsége	
Szinkron tolmácsolás	
Büféebéd és fogadás	
Összesen	
Összesen bruttó	2 706 000 Ft

4. MM_C Életmű-Kiállítás és Műhelybeszélgetés

Az archív anyagok mellett a megvalósult hazai és nemzetközi alkotásokat a jelenlegi állapotuk alapján kívánjuk bemutatni a FUGA-ban rendezendő Életmű-kiállításon. Reményeink szerint az egykori hamburgi IGA (International Garten Ausstellung 1973) területén rehabilitálni szándékozott, a professzor által tervezett „magyar kert” kivitelezése is megtörténik addig. Ehhez a munkához megfelelő mélységű korabeli tervanyagot szeretnénk adni a hamburgi kollégák számára.

A Műhelybeszélgetés keretében Professzor úr életrajzán, gondolatain, felkutatott írásain, vele készült interjúk, tévés szereplések és hanganyagok feldolgozásán keresztül a tájépítészetre évtizedeken át hatást gyakorló alkotóművész, kutató és újíto legfőbb törekvéseit, egyetemes elveit, küzdelmeit vesszük górcső alá, és vizsgáljuk meg a kor kontextusában, valamint elemezzük hatását a kortárs alkotókra, a települési és táji fejlődés XX. századi vonulataira.

Az Életmű-Kiállítás és Műhelybeszélgetés helye és időpontja:

2019. december 3. 15.00 - FUGA

Költségterv:

FUGA terem bérlés kiállításra és Műhelybeszélgetésre	
Kiállítás előkészítése, tervezése, angol nyelvi fordítás (40 tábló)	
Poszterek nyomtatása (40 tábló)	
Meghívott külföldi előadók szállás és útiköltsége	
Összesen	
Összesen bruttó	

Mőcsényi Mihály tájépítész, az MTA doktora 2019. november 9-én lenne 100 éves. A 2017 őszén elhunyt professzor mind tudományos (Széchenyi-díj), mind művészeti téren (Kossuth-díj) megkapta a legmagasabb nemzeti elismerést. Több más, hazai és nemzetközi díj mellett 2012-ben részesült az IFLA, International Federation of Landscape Architects legmagasabb nemzetközi kitüntetésében (Sir Geoffrey Jellicoe díj).

A Centenárium Évet a Tájépítészeti és Településtervezési Kar - témafelelős Dr. M. Szilágyi Kinga -, az MTA Tájépítészeti Albizottsága, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a Magyar Építész Kamara Táj- és kertépítészeti Tagozata, a Magyar Tájépítészek Szövetsége és az Ormos Imre Alapítvány rendezi és szervezi.